

Det Ethiske Råds udtalelse vedrørende anvendelsen af antibiotika

Antibiotikaresistens er et hurtigt voksende globalt problem og en trussel mod folkesundheden, selvom den lokale situation i Danmark endnu er relativt gunstig.

Antibiotika er receptpligtigt i Danmark, og der er over en årrække indført tiltag for at nedsætte forbruget. Alligevel er forbruget af antibiotika vokset i såvel den humane som veterinære sektor.

Efter Det Ethiske Råds opfattelse kan en del af forklaringen være, at både rationering af antibiotika og forebyggelse af smitte er forbundet med etiske dilemmaer. I denne udtalelse præsenterer Rådet disse dilemmaer og fremsætter på baggrund heraf en række anbefalinger.

Udredningsarbejdet, der ligger til grund for denne udtalelse, samt videoklip med mere kan findes på Rådets hjemmeside, www.etiskraad.dk/antibiotika.

Etiske dilemmaer

Dilemma 1: Rationering af antibiotika

Behovet for human antibiotikaudskrivning afspejler en befolknings levevilkår, herunder de hygiejniske forhold i hjem, i offentlige rum, på arbejdspladser, i daginstitutioner og på hospitaler. Landbrugets forbrug af antibiotika er i høj grad et resultat af de valgte produktionsmetoder.

På grund af høj mobilitet af mennesker, dyr og fødevarer er effekten af tilbageholdenhed med brug af antibiotika på den lokale resistenssituation usikker.

Omfanget af resistens er dog uløseligt forbundet med forbrug af antibiotika. Selv velbegrundet brug fremmer resistensudvikling. Tiltagende antibiotikaresistens vil inden for en kortere årrække reducere patienters adgang til virksomme antibiotika.

Derfor er det afgørende, at der udvises tilbageholdenhed med brugen af antibiotika. Det må imidlertid forventes, at større tilbageholdenhed vil være forbundet med en større risiko for patient, dyr eller dyrebesætning. Egentlig uforsvarlig brug – det vil sige hvor antibiotika udskrives, selvom man ved, at behandlingen er virkningsløs, og hvor tilbageholdenhed derfor med sikkerhed er uden konsekvenser – forekommer givetvis kun sjældent.

Hvordan bør lægen, dyrlægen, og landmanden balancere hensynet til patienten, dyret eller dyrebesætningen med hensynet til kommende patienter?

Dilemma 2: Forebyggelse af smitte

At være bærer af antibiotika-resistente bakterier indebærer en smitterisiko. Smitte kan indebære medicinske risici og sociale belastninger.

Ikke-smittede bør beskyttes imod smitte. Det kan tale for brug af isolation, tvangsforanstaltninger, osv. Ikke-smittede bør også have mulighed for selv at bestemme, hvilke smitterisici de vil udsætte sig for. Dette taler for åbenhed om smittekilder, f.eks. i form af offentlighed om inficerede dyrebestande eller indberetningspligt om kendskab til smittede personer.

For bærere af resistente bakterier kan sådanne tiltag imidlertid være stigmatiserende, krænkende og indebære indgreb i den enkeltes frihed.

Erfaringsmæssigt har det endvidere medført, at bærertilstand i højere grad er blevet skjult, og dermed at risikoen for smitte er steget.

Anbefalinger

- Myndighederne bør i vejledninger anerkende de etiske dilemmaer, læger, dyrlæger, landmænd, og almindelige borgere stilles i som følge af bestræbelsen på at rationere antibiotika og begrænse udbredelsen af antibiotikaresistente bakterier
- Myndighedernes indsats mod antibiotikaresistens bør forstærkes i sundhedssektoren med henblik på at mindske problemet både nationalt og internationalt. Specielt skal der lægges vægt på faglige retningslinjer for brug af antibiotika og deres implementering
- Myndighederne bør minimere den stigmatisering, isolation og diskrimination, der kan være knyttet til at være bærer af antibiotikaresistente bakterier. Smitterisikoen bør først og fremmest begrænses ved forbedring af den almene hygiejne
- Brug af antibiotika "for en sikkerheds skyld" eller for at reducere ubehag bør undgås i et samspil mellem læger og patienter
- Myndighederne bør forstærke indsatsen mod antibiotikaforbruget i landbruget. Det kan f.eks. ske ved at fremme og stille større krav til sunde produktionsformer og begrænse brugen af flokmedicinering
- Myndighederne bør nationalt og internationalt arbejde på at fremme forbrugernes mulighed for at vælge produkter, der er frembragt ved begrænset forbrug af antibiotika

© Det Etske Råd 2014

Udtalelsen kan hentes på Det Etske Råds hjemmeside: www.etiskraad.dk

DET ETISKE RÅD

Holbergsgade 6

1057 København K

Tel: 7226 9370

www.etiskraad.dk